

Puhtaan siirtymän ympäristömenettelyt

4.9.2025

Rahoittaja

Jatkuva oppiminen ja
työllisyyden palvelukeskus

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Aalto University

Puhtaan siirtymän ympäristömenettelyt

4.9.2025

**Ympäristövaikutusten
arviointi**

Puhtaan siirtymän hankkeissa

Satu Räsänen

Ympäristöoikeuden johtava asiantuntija, ACTS

satu.rasanen@acts.fi

SISÄLLYS

Taustaa ja lähtökohtia

- Luentoja koskeva lainsäädäntö
- YVAL:n mukainen ympäristövaikutusten arviointi ja puhtaan siirtymän hankkeet
- YVA:n keskeiset periaatteet

EU:n uudet säädökset ja YVA–mikä muuttuu?

- Lähtökohtia–YVA EU:n uusissa säädöksissä
- RED III, CRMA JA NZIA –keskeisten säännösten tarkastelua
- EU:n uuden sääntelyn toimeenpano Suomessa

Eräitä muita YVAL:n muutoksia

TAUSTAA JA LÄHTÖKOHTIA

Luento käsittelee seuraavia kansallisia ja EU:n säädöksiä:

- Laki ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (L 252/2017, YVAL, A 277/2017, YVAA).
- Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (823/2025).
- Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä (1145/2020, muutettu 837/2025)
- Luonnonsuojelulaki (9/2023, LSL), ympäristönsuojelulaki (527/2014, YSL), vesilaki (587/2011, VL), maa-aineslaki (555/1981, MAL).
- RED III 2018/2001/EU (erit. muutos 2023/2413/EU), NZIA (2024/1735/EU) ja CRMA (2024/1252/EU) (=EU:n uudet säädökset), YVAD (2011/92/EU).

YVAL:n mukainen ympäristövaikutusten arviointi puhtaan siirtymän hankkeissa

- Puhtaan siirtymän hankkeet tai hankkeiden muutokset laajalti YVAL:n soveltamisalaan kuuluvia hankkeita.
- YVAL liitteen 1 hankeluettelo kattaa muun muassa luonnonvarojen otto- ja käsittelyhankkeet, energiantuotannon, metalliteollisuuden hankkeita, kemianteollisuuden ja jätehuollon hankkeita – jos puhtaan siirtymän hanke on luettelossa, on sille laadittava YVAL:n mukainen YVA.
- Puhtaan siirtymän hanke tai sen muutos voi olla YVA-velvollinen myös yksittäistapaukselliseen päätökseen perustuen (YVAL 3 §, 2 ja 3 mom.).

Soveltamisalat - Suomi

- RED: uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia tai uusiutuva energia (2, 1 art.)
  - tuulienergia – AKL ja RakL; VL, TalousVyöhl, YVAL, LSL, MML, SähköML, LunL
  - aurinkoenergia – AKL ja RakL (YVAL), LSL, MML, SähköML, LunL
  - geoterminen energia – RakL, VL (YSL, YVAL)
  - osmoottinen energia – EI SUOMI?
  - ympäristön energia – lämpöpumput, RakL + muu?
  - vuorovesi- ja aaltoenergia ja muu valtamerienergiaa – EI SUOMI
  - vesivoima – VL, YVAL, (LSL), jne.
  - biomassa – poltto, YSL, YVAL
  - kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvä kaasu – YSL, JäteL
  - biokaasu – YSL (5b, 5000 t.)
- CRMA: KaivosL, YSL, KaivannaisjäteA, RakL, KemTurvL, YVAL, AKL, LSL
  - strategiset hankkeet, strategiset raaka-aineet, **liitteen I luettelo (a-p kohdat, yhteensä 16 kpl)**
  - kriittiset raaka-aineet, liitteen II luettelo (a-aa kohdat, 30 kpl)
  - ”kriittistä raaka-ainetta koskevalla hankkeella” mitä tahansa kriittisten raaka-aineiden louhinnan, jalostuksen tai kierrätyksen alalla suunniteltua laitosta tai suunniteltua nykyisen laitoksen merkittävää laajentamista tai käyttötarkoituksen muuttamista.
- NZIA: (2 art.), RakL, YSL, KemTurvL, YVAL, LSL, +?
  - nettonollateknologioiden valmistushankkeet (3(1a)) ja strategiset nettonollahankkeet (10 art);
  - suunniteltu valmistava **teollisuuslaitos, laitoksen laajentaminen tai käyttötarkoituksen muuttaminen** (3(1d) art.)
  - nettonollateknologia: lopputuotteet, komponentit ja koneet (3(1a))

YVAn keskeiset periaatteet YVAL:n mukaan -yleistä

- **Tavoitteena** edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia (1 §).
- **Ajallisesti** suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna, arvioinnin oltava käytettävissä lupa-asiaa ratkaistaessa (15 §).
- Pääasiallisena **YVA-yhteysviranomaisena**, ml. päätökset yksittäistapauksellisesta YVAsta, toimii jatkossa Lupa- ja valvontavirasto, LVV (1.1.2026 alkaen), ydinenergialain mukaisissa asioissa pääasiallisesti TEM.
- **Kustannusvastuu** on hankkeesta vastaavalla; tiedottamisen, kuulemisen ja YVAn kustannuksista sekä 29 ja 29 a §:ssä säädettyjen velvoitteiden täyttämistä varten tarvittavien käännösten kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava. Myös yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta ja perusteltu päätelmä maksullisia.

YVAN keskeiset periaatteet -yleistä

- **YVA-velvollisuus:** hankeluettelo/yksittäistapauksellinen päätöksenteko (3 §).
- **YVA-menettelyä sovelletaan** hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (3 §, 1 mom.).
- **Hankeluettelo;** aina YVAN vaatimat hankkeet ja niiden muutokset (liite 1).
- **Yksittäistapauksellinen YVA-päätöksenteko;** sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (3 §, 3 mom.).
  - Huomioon otetaan hankkeen omaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne. Päätöksen teossa käytettävistä tekijöistä säädetään liitteessä 2.

YVAn ennakkoneuvottelu

Ennakkoneuvottelu (8 §)

- Ennen YVA-ohjelman toimittamista tai arviointimenettelyn kuluessa yhteysviranomaisen voi omasta aloitteestaan taikka toisen asiaa käsittelevän viranomaisen tai hankkeesta vastaavan pyynnöstä järjestää ennakkoneuvottelun yhteistyössä hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten kanssa.
- ✓ Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

YVA-menettelyn sisältö

YVA-menettely käsittää (14 §):

- 1) arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatimisen;
  - 2) arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta tiedottamisen ja kuulemisen mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;
  - 3) yhteysviranomaisen tarkastelun arviointiohjelmassa ja arviointiselostuksessa esitetyistä tiedoista ja kuulemisten yhteydessä annetuista mielipiteistä ja lausunnoista mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;
  - 4) yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta;
  - 5) yhteysviranomaisen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista; ja
  - 6) arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, mukaan lukien kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat, sekä perustellun päätelmän huomioonottamisen lupamenettelyssä sekä perustellun päätelmän sisällyttämisen lupaan.
- YVAA:ssa tarkempia säännöksiä.
  - YVA-menettelyn kesto tällä hetkellä keskimäärin 17 kk.

YVA muun lain mukaisessa menettelyssä

1/2

YVA muun lain mukaisessa menettelyssä (5 §)

- Uuden hankkeen tai muutoshankkeen YVA voidaan toteuttaa YVAL:n 3 luvun mukaisena menettelynä, **kaavan laadinnan yhteydessä siten kuin alueidenkäyttölaissa (AKL) säädetään tai jonkin muun lain mukaisessa menettelyssä** sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Ympäristövaikutusten arviointi toteutettava, kuten YVAL:ssä säädetään (15–21, 23 ja 24 §).
  - AKL:ssä (ks. 9 § 3 mom.) säädetty mahdollisuudesta YVAan kaavan laatimisen yhteydessä.
- YVA-ohjelmasta ja -arviointiselostuksesta kuuleminen voidaan lisäksi järjestää yhdessä muun lain mukaisen kuulemisen kanssa siten kuin siitä erikseen säädetään.
  - YVAL 22 a §: kuulemisten yhteensovittaminen (YVA-ohjelma ja OAS sekä kuuleminen YVA-selostuksesta ja mielipiteen esittäminen kaavan valmisteluaineistosta tai erityisestä syystä kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti).
  - YVA-ohjelmasta ja YSL-, VL- ja MAL -lupahakemuksesta, jotka samanaikaisesti vireillä (LVV).

YVA muun lain mukaisessa menettelyssä

2/2

- Hankkeesta vastaava tekee asiassa aloitteen YVA-menettelyn korvaamisesta muun lain mukaisella menettelyllä tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämisestä muun lain mukaisessa menettelyssä.
- Yhteysviranomaisen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaava viranomaisen voivat sopia hankkeen YVAN toteuttamisesta tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämisestä muun lain mukaisessa menettelyssä.
- Nopean kehittämisen alueille suuntautuvissa uusiutuvan energia hankkeissa ja hankkeissa, joissa yhteysviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö, ei sovelleta kuvattua sääntelyä.

YVAN ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen (22 a §, 1 mom.)

- YVAN ja lupahakemuksen käsittelyn edellyttämät selvitystarpeet sovitetaan tarpeen mukaan **arviointiohjelmassa** yhteen. **Arviointiselostukseen** ja **lupahakemukseen** sisällytettäviä selvityksiä **voidaan laatia yhteisesti**.

YVAn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen (22 a §, 2 mom.)

- Hanketta koskevan YVA-menettelyn ja LVV:n ratkaistavaksi kuuluvan YSL:n, VL:n tai MAL:n mukaisen lupahakemuksen ollessa samanaikaisesti vireillä, arviointiselostuksesta voidaan kuulla lupamenettelyn yhteydessä. Hankkeesta vastaava voi tehdä asiasta aloitteen yhteysviranomaiselle ennen arviointimenettelyn alkamista tämän YVAL:n 5 §:n mukaisesti.
- Ennen yhteiskuulemista järjestetään ennakkoneuvottelu.
- Voimaan 1.1.2026.
  - Edellytyksenä aiemmin on ollut, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden ja teknisten ominaisuuksien kannalta muuta kuin lupahakemuksessa esitettyä toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa.
  - Myös MAL:n lupahakemus jatkossa, kaikissa ennakkoneuvottelu.

YVA ja osallistuminen

- Arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta kuuleminen (YVAL 17 ja 20 §) – mahdollisuus ilmaista mielipiteensä molemmissa vaiheissa.
- Muu osallistuminen (YVAL 21 §)
  - Sen lisäksi, mitä 17 ja 20 §:ssä säädetään, hankkeesta vastaava ja yhteysviranomaisena voivat sopia myös muun osallistumisen järjestämisestä.
- Valitusoikeudet:
  - Se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti (YVAL 34 §).
  - Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei YVA ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan (37 §).
  - Päätökseen YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa (YVAL 13 §) ei saa hakea muutosta valittamalla (37 §).

YVAn huomioon ottaminen luvassa ja lupamenettelyssä

Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä (25 §)

- Hankkeen lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä.
- Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

Hankkeesta vastaavan valitusoikeudet

- Hankkeesta vastaava saa hakea muutosta 13 §:ssä (yksittäistapauksellinen YVA) tarkoitettuun päätökseen sekä 36 §:n (maanpuolustus, siviilivalmius, hankepoikkeus?) nojalla tehtyyn päätökseen, jolla hankkeesta vastaavan esitys on hylätty.
- Valitettaessa LVV:n päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.
- Valituksessa sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.
- Muutokset voimaan 1.1.2026.
- **MUUTA:** Hankkeesta vastaavan tiedonsaantioikeus (7 §), Hankkeesta vastaavalta edellytettävät tiedot (12 §), YVAL:n soveltaminen Suomen talousvyöhykkeellä (9 §), Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset (5 luku).

EU:N UUDET SÄÄDÖKSET JA YVA –MIKÄ MUUTTUU?

Lähtökohtia: YVA EU:n uusissa säädöksissä

- CRMA ja NZIA asetuksina suoraan sovellettavaa EU-oikeutta - kaikkia menettelyllisiä velvoitteita, kuten käsittelyaikoja, noudatettava lupa- ja muissa hallinnollisissa menettelyissä, riippumatta onko niistä kansallisesti säädetty.
- RED III:n velvoitteista säädettävä/säädetty kansallisessa lainsäädännössä -> laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä (1145/2020, muutettu 837/2025)
  - sovelletaan mitä YVA-laissa säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä (2 §).
- CRMA ja NZIA sisältävät hyvin samankaltaiset YVAa koskevat säännökset, RED III eroaa näistä varsinkin uusiutuvan energian hankkeiden nopean kehittämisen alueiden sääntelyllä (nopean kehittämisen alueet, erityiset infrastruktuurialueet).
  - Suomessa ei ole toistaiseksi vireillä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisiä.

Lähtökohtia: YVA EU:n uusissa säädöksissä

- Ympäristövaikutusten arviointi kuuluu EU:n uusissa säädöksissä ”lupamenettelyn” määritelmän piiriin - lupamenettelyllä muun muassa sitovat kokonaiskäsittelyajat.
- CRMA ja NZIA: yhdistetty tai koordinoitu ympäristövaikutusten arviointi (YVA/SOVA, VPD, IED, jätedirektiivi, Seveso, luonto- ja lintudirektiivit) – sama edellytys myös RED:ssä nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle sijoittuvissa hankkeissa.
- Vapauttaminen YVA:sta tietyissä uusiutuvan energian hankkeissa nopean kehittämisen alueilla ml. tuuli- ja aurinkovoima (alueiden SOVA, seulontamenettely sekä lieventämis- ja kompensatiotoimenpiteet haittojen vähentämiseksi tai korvaamiseksi).
- Pakollinen lausunto arviointiselostuksen sisällytettävistä tiedoista ja niiden laajuudesta (selostuksen rajaaminen) kaikissa EU:n uusissa säädöksissä.

Ympäristövaikutusten arviointi (RED III) - pääperiaatteet

Ympäristövaikutusten arviointi RED III- direktiivin mukaan:

- **Alueellisen soveltamisen kannalta**–säänneily erikseen vaikutusten arvioinnista nopean kehittämisen alueilla (15(c) art.), erityisillä infrastruktuuralueilla (15(e) art.) sekä näiden ulkopuolella (16(b)(2) art.).
- **Ajallisen soveltaminen kannalta**–vaikutusten huomioon ottaminen *ennen suunnitelman hyväksymistä* nopean kehittämisen tai erityiseksi infrastruktuuralueeksi, SOVA + tarvittaessa Natura-arviointi SEKÄ asianmukaiset *vahvistettavat säännöt* haitallisten vaikutusten *lieventämistä ja kompensatiota koskevista tehokkaista toimenpiteistä, joita sovelletaan suunnitelman mukaan hankkeen yhteydessä.*
- **Vapaukset hankekohtaisesta YVAsta** ja erityisen *seulontamenettelyn* soveltaminen.
- Erityiset säännökset **hankkeiden päivityksille.**

Ympäristövaikutusten huomioiminen ennen nopean kehittämisen alueiden nimeämistä

- Kartoitus nopean kehittämisen alueista 21.5.2025 mennessä (15(b) art.), suunnitelmien hyväksyminen 21.2.2026 mennessä (15(c) art.):
  - Jätetään ulkopuolelle Natura-alueet ja kansalliset luonnonsuojelun alueet.
  - Vahvistetaan asianmukaiset säännöt tehokkaista, oikeasuhtaisista ja oikea-aikaisista lieventämistoimenpiteistä, joilla varmistetaan EU-direktiivien vaatimukset (luonto-, lintu- ja VPD) = oletus on, että hanke ei ole kyseisten säännösten vastainen (lieventämistoimenpiteet + alueen hyväksynnän kriteerit).
- Ns. erityisten infrastruktuurialueiden hyväksyntä (tukee ja täydentää nopean kehittämisen alueita) (15(e) art.):
  - Kun hankkeilla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia – jos haitallisia vaikutuksia on, niitä lievennetään tai kompensoidaan.
  - Vältetään Natura- ja kansallisia suojelualueita (jos varasto, jätetään ulkopuolelle).
  - SOVA + Natura-arviointi sekä oikeasuhteiset säännöt, kuten nopean kehittämisen alueilla.

Vapauttaminen hankekohtaisesta YVAsta

Hanke voidaan vapauttaa YVAsta (hankeluettelon hanke ja yksittäistapaus) seuraavissa tilanteissa:

- 1) Hankkeet nopean kehittämisen alueilla (16(a) art. 3 kohta):
  - Uudet tuotantolaitokset, eri teknologiota yhdistelevät laitokset, voimalaitosten päivittäminen, ja samassa paikassa sijaitsevat energiavarastot ja tällaisten laitosten liittyminen verkkoon.
  - Koskee myös Natura-arviointia.
  - Sovellettava seulontamenettelyä (määräaika 45 pvää) (4 kohta) -> voi johtaa YVA-arviointiin (+Natura-arviointi) (5 kohta).
- 2) Erityisen infrastruktuurin alueilla olevat hankkeet (15(e) art.):
  - Sovellettava selontamenettelyä (määräaika 30 pvää), joka voi johtaa lieventämis- ja kompensatiotoimenpiteisiin.
- 3) Tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeet (16(a) art. 5 kohta):
  - Lieventämis- ja kompensointitoimenpiteet ml. rahalliset korvaukset lajiensuojeluohjelmiin tuotantolaitoksen toiminnan ajalta.
- 4) Aurinkoenergialaitteet (16(d) art.):
  - Ei erityisiä edellytyksiä

YVA nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella

- Jos nopean kehittämisen alueen ulkopuolelle sijoittuvalta uusiutuvan energian hankkeelta edellytetään YVAD:n mukaisesti YVA-arviointia, *se on tehtävä yhdellä menettelyllä, jossa yhdistyvät kaikki tietyn uusiutuvan energian hankkeen asiaankuuluvat arvioinnit* (RED 16(b)(2) art.).
- Jos YVA-arviointia edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen on hankkeen toteuttajan toimittamat tiedot huomioon ottaen *annettava lausunto niiden tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta*, jotka hankkeen toteuttajan on sisällytettävä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja *joiden kattavuutta ei myöhemmin laajenneta*.
- Jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, luonto direktiivin (12(1)art.) ja lintudirektiivin (5 art.) nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä.

Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämisestä

- **Voimalaitoksen** päivittäminen - seulontamenettely, ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeen määrittäminen tai YVAD:n mukainen YVA-menettely rajattava koskemaan muutoksen tai laajennuksen mahdollisia vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna (16(c)(2) art.).
- Jos **aurinkovoimaloiden** päivittämiseen ei liity lisätilan käyttöä ja päivityksessä noudatetaan alkuperäisen aurinkovoimalan osalta vahvistettuja ympäristöhaittojen lieventämistoimenpiteitä - hanke vapautettava seulontamenettelystä, velvollisuudesta määrittää hankkeen ympäristövaikutuksia tai toteuttaa YVAD:n mukainen YVA.

Ympäristövaikutusten arviointi CRMA:n (ja NZIA:n) mukaan

- Säädösten ”lupamenettelyt” kattavat...tarvittaessa **vaadittavat ympäristöarvioinnit** ja luvat.
- ✓ **Ympäristövaikutusten arvioinnit kuuluvat käsittelyajan piiriin** - käsittelyajat koskevat lupamenettelyä, ja ympäristövaikutusten arvioinnit kuuluvat lupamenettelyyn.

YVA-menettelyn käsittelyaikaa koskevia erityissäännöksiä CRMA:ssa (ja NZIA:ssa)

- CRMA 11 art. 3. kohta (Lupamenettelyn kesto): Jos YVA laadittava, lupamenettelyn keston ei lasketa aikaa, jona hankkeen toteuttaja laatii arviointiselostusta (YVAD 1 artiklan 2 kohta g alakohta i alakohta).
- Päätös yksittäistapauksellisesta YVAsta strategisessa hankkeessa tehtävä, poiketen YVAD:stä, 30 päivän kuluessa päivästä, jona hankkeen toteuttaja on toimittanut kaikki kyseisen YVAD:n nojalla vaaditut tiedot.
- YVAD:ssä määräaika on 90 päivää, YVAL:ssa 30 pvää.

YVA-menettelyn määräämistä koskevia erityissäännöksiä CRMA:ssa (ja NZIA:ssa)

- Keskitetyn asiointipisteen on ilmoitettava hankkeen toteuttajalle, milloin YVA-selostus on toimitettava, kun otetaan huomioon, miten lupamenettely on järjestetty asianomaisessa jäsenvaltiossa, ja tarve varata riittävästi aikaa selostuksen arviointiin (CRMA 11 art. 8 kohta).
- Ajanjaksoa, joka alkaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksen toimittamiselle asetetusta määräpäivästä ja päättyy silloin, kun kyseinen selostus toimitetaan, ei oteta huomioon laskettaessa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua lupamenettelyn kestoa (CRMA 11 art. 8 kohta).
- Jos YVAD:n kuuleminen johtaa tarpeeseen täydentää YVA-selostusta lisätiedoilla, keskitetty asiointipiste voi antaa hankkeen toteuttajalle mahdollisuuden toimittaa lisätietoja. Keskitetyn asiointipisteen ilmoitettava hankkeen toteuttajalle lisätietojen toimittamisen määräpäivä, joka saa olla aikaisintaan 30 päivän kuluttua ilmoituksesta (CRMA 11 art. 9 kohta).
- Ajanjaksoa, joka alkaa lisätietojen toimittamisen määräpäivästä ja päättyy lisätietojen antamiseen, ei oteta huomioon laskettaessa lupamenettelyn kestoa (CRMA 11 art. 9 kohta).

Ympäristövaikutusten arviointi useiden EU-säädösten tilanteessa: CRMA (ja NZIA)

- Jos on kyse strategisista hankkeista, joiden ympäristövaikutusten arviointivelvoite johtuu samalla myös direktiiveistä 92/43/ETY, 2000/60/EY, 2008/98/EY, 2009/147/EY, 2010/75/EU tai 2011/92/EU taikka Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2012/18/EU, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sovelletaan yhteen sovitettua tai yhteistä menettelyä, joka täyttää kaikki kyseisten unionin säädösten vaatimukset.
  - YVA- tai SOVA-direktiivi,
  - vesipolitiikan puitedirektiivi,
  - luonto- ja lintudirektiivi,
  - IED-direktiivi,
  - jätedirektiivi ja
  - Seveso-direktiiviä
- Koordinoitussa menettelyssä **yhteyspiste ”koordinoi hankkeen yksittäisiä vaikutusarviointeja”**, yhdistetyssä menettelyssä laaditaan ”yksi vaikutusarvio”.

YVA-selostuksen rajaamista koskeva lausunto CRMA:n mukaan (myös NZIA+RED III)

CRMA 12 art. 1 kohta:

- Jos strategisessa hankkeessa vaaditaan YVA hankkeen toteuttajan on pyydettävä keskitetyltä asiointipisteeltä lausunto **arviointiselostukseen** sisällytettävien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta.
- Pyyntö tehtävä 30 päivän kuluessa hankkeen tunnustamisesta strategiseksi hankkeeksi koskevasta ilmoituksesta, ja ennen hakemuksen jättämistä.
- Keskitetyn yhteyspisteen on varmistettava, että lausunto annetaan mahdollisimman pian ja viimeistään 45 päivän kuluessa päivästä, jona hankkeen toteuttaja esitti lausuntopyyntönsä.

CRMA: eräitä muita YVA-määräaikoja

- Perusteltu päätelmän annettava 90 päivän kuluessa siitä, kun kaikki tarvittavat tiedot on vastaanotettu ja kuulemiset saatettu päätökseen (Suomi 2 kk).
  - Jos ehdotetun hankkeen luonne, monimutkaisuus, sijainti tai koko sitä edellyttää, jäsenvaltiot voivat poikkeustapauksissa pidentää määräaika enintään 20 päivällä ennen sen päättymistä ja tapauskohtaisesti.
  - Keskitetyn asiointipisteen on ilmoitettava hankkeen toteuttajalle **kirjallisesti määräajan pidentämisen syyt ja perustellun päätöksen tekemistä koskeva määräaika.**
- Yleisön ja viranomaisten kuulemisen aika arviointiselostuksesta, saa olla enintään 85 päivää eikä alle 30 päivää (Suomi 30 pvää – 60 pvää).
  - Pidennys enintään 40 päivällä erityistapauksissa. Keskitetyn asiointipisteen on ilmoitettava hankkeen toteuttajalle määräajan pidentämisen syyt.

1. Uusiutuvan energian hankkeet (RED III)
2. CRMA- ja NZIA-hankkeet

EU:N UUSIEN SÄÄDÖSTEN TOIMEENPANO SUOMESSA

YVAN toimeenpano Suomessa –eräitä näkökohtia

- EU:n YVAD:n pääsäännön mukaan YVA järjestetään osana lupamenettelyä, Suomessa pääsääntönä oma menettely ml. lakisääteinen arviointiohjelmavaihe (kuuluttaminen, mielipiteet ja viranomaislausunnot) -> Menettely väistämättä aikaavievä.
- EU:n uusien säädösten kansallisessa toimeenpanossa YVA jätetty käsittelyaikasääntelyn ulkopuolelle.
- EU:sta tuleva velvoite järjestää kansallisesti eri vaikutusarviointien yhteensovitettu tai yhteinen menettely voisi olla selkeämmin tai pidemmälle säännelty – ks. mm. YVAL 4 (yhteensovittaminen) ja 6 §:ien (viranomaisten yhteistyö).

Eri vaikutusarviointien yhteensovittaminen?

YVAL 4 § Suhde muuhun lainsäädäntöön ja muihin menettelyihin

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen. Arviointiselostuksen käyttämisestä luonnonsuojelulain mukaisena arviointina säädetään mainitun pykälän 4 momentissa.

YVAL 6 § Viranomaisten yhteistyö

Valtion ja kuntien viranomaisten sekä maakunnan liiton on oltava keskenään yhteistyössä YVA-menettelyn toteuttamiseksi ja sovittamiseksi hanketta koskevien muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

LVV:n ohjaus- ja yhteistyötehtävä

Ennakollinen ohjaus ja yhteistyö (3 §)

- **LVV** ohjaa osaltaan hankkeen tai toiminnan vaatimien arviointi- ja lupamenettelyjen sekä niihin liittyvien selvitysten kokonaisuutta **ympäristöasioiden käsittelyssä**.
- **LVV** huolehtii asian edellyttämästä tarvittavasta yhteydenpidosta hankkeesta vastaavan ja viranomaisten kanssa riittävän tiedonvaihdon varmistamiseksi sekä lupamenettelyiden sujuvoittamiseksi.
- **LVV** voi myös järjestää tarpeen mukaan tapaamisen hakijan sekä muiden tahojen ja toimivaltaisten viranomaisten välillä.

YVA-selostuksen rajaamista koskevan lausunnon toimeenpano?

- EU:n uudet säädökset edellyttävät, että toimivaltainen viranomaislainen antaa lausunnon **arviointiselostukseen** sisällytettävistä tiedoista ja niiden laajuudesta.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta (YVAL 18 §, 1 mom.):

- Yhteysviranomaisen on otettava lausunnossaan kantaa **arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen**. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa.
-

Arviointiselostus (YVAL 19 §, 1 mom.)

- Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Arviointiselostus on toimitettava yhteysviranomaiselle.

YVA eräissä tietyissä tilanteissa (uusiutuvan energian hankkeet)

Uusituvan energian tuotantolaitosten lupamenettelylaki (17 a §)

- Olemassa oleviin tai uusiin rakenteisiin asennettaviin aurinkoenergialaitteisiin ei sovelleta YVA-menettelyä (YVAL 3 luku).
  - Ei koske rakenteita, joiden ensisijainen tavoite on aurinkoenergian tuotanto eikä keinotekoisille vedenpinnoille asennettavia aurinkoenergialaitteita.
- Olemassa olevien aurinkovoimaloiden päivittämiseen ei sovelleta YVA-menettelyä, jos päivittäminen ei edellytä lisäpinta-alaa ja jos siinä noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja.
- Jos uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittäminen tai uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittämisen edellyttämä verkkoinfrastruktuurin vahvistaminen edellyttää YVA-menettelyä, tulee YVA rajata koskemaan päivittämisen tai vahvistamisen mahdollisia vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

Uusiutuvan energian hankkeet nopean kehittämisen alueilla

Uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelylaki (3 a luku):

- **Nopean kehittämisen alueet** (14 a §) – kriteerit alueille, joista voidaan tehdä päätös nopean kehittämisen alueeksi. Lähtökohtana alueet, joille uusiutuvan energian hankkeista ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia.
- **Esitykset nopean kehittämisen alueiksi** (14 b §) – kunta Lupa- ja valvontaviraston esityksestä.
- **Päätös nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä** (14 c §) – Lupa- ja valvontavirasto nimeää kunnan esityksen perusteella + uusiutuvan energian tuotantomuodot + lieventämistoimet haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai vähentämiseksi + SOVA ennen nimeämispäätöstä. VnA lieventämistoimenpiteistä.

Uusiutuvan energian hankkeet nopean kehittämisen alueilla

YVA nopean kehittämisen alueilla (14 d §):

- Nopean kehittämisen alueilla toteutettavaan uusiutuvan energian tuotantolaitosta koskevaan hankkeeseen sovelletaan YVAL:n 3 luvun (YVA-menettely) ja LSL 35 §:n (Natura-arviointi) sijaan tätä lakia, jos:
  - 1) siinä noudatetaan 14 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä; ja
  - 2) siitä ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa valtiossa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 28 §:ssä tarkoitetulla tavalla.
- Koskee hankkeita, joista säädetään YVAD:n liite II, 3 kohdan a, b, d, h, i alakohdassa sekä 6 kohdan c alakohdassa.

Hankkeet, jotka voivat vapautua YVAsta nopean kehittämisen alueilla

YVAD (2011/92/EU):

3. ENERGIATEOLLISUUS

- a) Sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset (muut kuin liitteessä I mainitut);
- b) Kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat tuotanto- ja jakelu laitokset sekä sähkön siirto ilmakaapeleilla (muut kuin liitteessä I mainitut);
- d) Kaasujen varastointi maan alla;
- h. Vesivoimalaitokset;
- i) Tuulivoimalat;

6. KEMIANTEOLLISUUS (MUUT KUIN LIITTEESSÄ I MAINITUT)

- c) Öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet.

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden seulonta

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden seulonta (14 e §)

- Lupa- ja valvontaviraston tulee varmistaa seulonnassa, aiheuttaako 14 d §:ssä tarkoitettu hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämispäätöksen yhteydessä (14 e §).

Ennakoimattomien haitallisten ympäristövaikutusten arviointi (14 g §)

- Hankkeet, joiden on 14 e §:n mukaisessa seulonnassa todettu aiheuttavan ennakoimattomia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää hankekehittäjän esittämillä tai 14 c §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä, tulee hankkeen vaikutukset arvioida YVAL:n 3 luvun mukaisessa ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

MUITA YVAL:N MUUTOKSIA

Muita YVA-menettelyn uudistuksia

- **YVAN ja lupamenettelyjen yhteensovittaminen** – jatkossa mahdollista kaikissa hankkeissa tiettyjen lakien mukaisten lupahakemusten osalta ilman muita ehtoja:
  - Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja Lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi kuuluvan **ympäristönsuojelulain** (527/2014), **vesilain** (587/2011) tai **maa-aineslain** (555/1981) mukaisen lupahakemuksen ollessa samanaikaisesti vireillä arviointiselostuksesta voidaan kuulla lupamenettelyn yhteydessä. Hankkeesta vastaava voi tehdä asiasta aloitteen yhteysviranomaiselle ennen arviointimenettelyn alkamista YVAL:n 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla.
  - Koskee sekä uusia että muutoshankkeita.

Natura-arviointi ja YVA jatkoissa

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi (Natura-arviointi) (LSL 35 §)

- Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto siltä, jonka hallinnassa Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue on. Lisäksi lausunto on pyydettävä LVV:lta, jos se ei itse ole luvan myöntävä tai suunnitelman hyväksyvä viranomainen.
- LVV:n annettava lausuntonsa (luvasta tai suunnitelmasta päättävälle muulle viranomaiselle) viivytyksettä ja viimeistään **kolmen (3) kuukauden kuluttua** siitä, kun lausuntopyyntö on virastoon saapunut (aiemmin 6 kk).
- **Natura-arviointi tehdään YVA-menettelyn yhteydessä**, jos hankkeeseen sovelletaan YVAL:n mukaista arviointimenettelyä (3 luku). Arviointi voidaan kuitenkin tehdä **erillään** ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, **jos siihen on erityinen syy**.
  - Aiemmin tapauskohtaisen harkinnan perusteella.
- RED III mukaisissa hankkeissa Natura-arviointi tehdään aina YVA-menettelyn yhteydessä.
- LSL:ssä on haluttu tarkentaa sitä, että arvioinnit tehdään samanaikaisesti.

Poikkeaminen YVA-menettelystä

YVAL 36 §:n uusi 2 mom.:

- VN-yleisistunto voi poikkeustapauksissa päättää olla soveltamatta YVA-menettelyä yksittäiseen hankkeeseen, jos YVA olisi mahdotonta toteuttaa hankkeen kiireellisyydestä johtuen vaarantamatta hankkeen tarkoitusta.
- HE:n (41/2025 vp) mukaan kansallista tarvetta ei ole toistaiseksi tullut esiin, mutta vastaisen varalle poikkeukselle katsotaan nyt olevan tarvetta.
- Hankkeeseen on sovellettava lupamenettelyä ja ympäristövaikutukset arvioidaan muulla tavoin ennen luvan myöntämistä.
- Poikkeamista koskeva päätös annetaan tiedoksi hallintolain (62 a §) nojalla julkisella kuulutuksella. Lisäksi päätös tiedoksi ennen luvan myöntämistä EU:n komissiolle.
- Ei hankkeille, joilla on valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia.
- Voimaan 1.1.2026.
- Aiemmin soveltunut vain maanpuolustus- ja siviilivalmiutta koskeviin hankkeisiin.

Yksittäistapaukselliseen päätöksen perustuva YVA

Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen (3 §, uusi 4 mom.)

- Hankkeesta vastaava voi tehdä yhteysviranomaiselle aloitteen arviointimenettelyn käynnistämisestä myös ilman 3 §:n 3 mom. tarkoitettua päätöstä yksittäistapauksellisen YVAN soveltamisesta.
- Velvoite järjestää YVAL 8 §:ssä tarkoitettu ennakkoneuvottelu ennen arviointiohjelman toimittamista yhteysviranomaiselle. Tarvittaessa yhteysviranomainen voi ennakkoneuvottelussa ohjata hankkeen 3 §:n 3 mom. tarkoitettuun päätöksentekomenettelyyn.
  - tarkoituksena nopeuttaa YVA-menettelyn aloittamista ilmiselvissä tapauksissa ja välttää hallinnollisen taakan syntymistä niin hankkeesta vastaavalle kuin päätöksen antamisesta vastaavalle yhteysviranomaiselle.
- Voimaan 1.1.2026.

Valitusoikeus YVAN puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella

Valitusoikeus arvioinnin puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella (34 §)

- ELYn aiempi valitusoikeus korvattu LVV:n oikeudella valittaa hanketta koskevasta lupapäätöksestä sillä perusteella, että YVA ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti. Voimaan 1.1.2026.
- Se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti.

Tuulivoimahankkeet –muutos hankeluetteloon

Hankeluettelo (YVAL liite 1)

7) energian tuotanto:

e) tuulivoimahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 5 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia;

-aiemmin vaadittiin vähintään 10 yksittäistä laitosta.

Lisätietoja: satu.rasanen@acts.fi

KIITOS!